

pärnakuu/heinakuu
3/2013 juuni/juuli

Toakärbes, kaugelt
tulnud liik

Siniallika
matkarada

Otsi end Pandivere
rattaretke piltidelt!

Loodusesõber

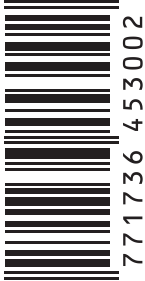
Mitut pilve tunnend?

Uued eestikeelsed nimetused

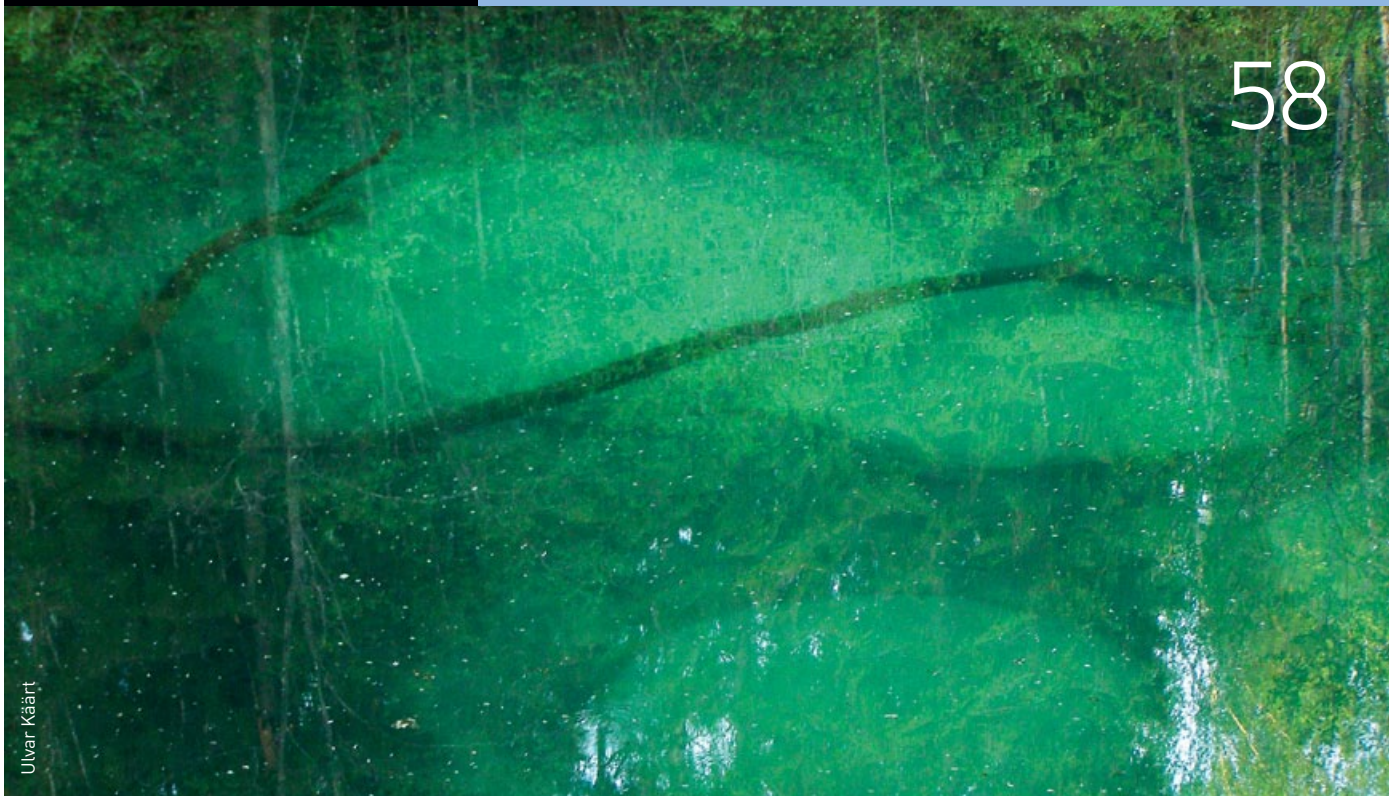
Toonekurg ja nastik

3.50 €

ISSN 1736-4531
ISSN 2228-4524

9 771736 453002

Ulvar Käärt

2 Juhtkiri

3 Pärnakuu/heinakuu looduses

Arne Ader

6 Sõnumeid meilt ja mujalt

10 XXIV Roheliste Rattaretk „Kuidas elad, Pandivere?” pidas fosforiidilahingu.

15 Kohtasin kriimu

16 Nädal metsas – aasta looma tegemised

18 Loodusfoto
Vivian Ainsalu

20 Mitu kärbest elab toas?
Urmas Tartes kirjutab suvistest toanaabritest.

25 Lähme pildistama
Sven Začek fotost meedias

28 Kuidas minust sai looduseuurija?
Lõheliste uurija Riho Grossi loo pani kirja Juhani Püttsepp.

32 Pilvede piiratud riik
Kõik pilvevormid maailmas on avastatud, kirjutab Jüri Kamenik.

40 Looduse Aasta Foto auhinnatud tööd

46 Henry David Thoreau

48 Müüt ja tegelikkus
Kas toonekurg lendab, madu noka vahel? Arne Ader näitab pilte.

50 Reisikiri
Rahutut Makedooniat väisas Toomas Jüriado.

56 Unistades
Paevana Rein Einasto ehitaks geopargi.

Sven Začek

32

Marko Kübarsepp

16

57 Üks pühapaik
Järvsta liukivi Rootsis – nüüdisajalgi kasutusel!

58 Matkarada
Siniallikele juurdepääsu vaatas üle Ulvar Käärt.

60 Raamaturott

62 Loodusesõbrake
Aare Baumer ajab pilve purki. Nuputa!

64 Vaata imet!

Esikaane foto: Arne Ader
Kihtrünk-, rünk- ja rünksajupilved (alt üles).

Loodusesõber

nr 3/2013

Toimetus

PEATOIMETAJA

Helen Arusoo

tel 610 4107

helen@loodusesober.ee

TOIMETAJA

Mats Kangur

mats@loodusesober.ee

TOIMETAJA

Ulvar Käärt

ulvar@loodusesober.ee

TOIMETAJA

Juhani Püttsepp

juhani@emu.ee

KEELETOIMETAJA

Signe Siim

signe@loodusajakiri.ee

UUDISTETOIMETAJA

Toomas Juriado

tel 742 1186

toomas.juriado@el.loodus.ee

REKLAAM

Elo Algma

tel 610 4106

reklaam@loodusajakiri.ee

TELLIMINE

tel 610 4105

loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Väljaandja

Endla 3, 10122 Tallinn

www.loodusajakiri.ee

MTÜ Loodusajakiri juhatuse esimees

Indrek Rohtmets

indrek@horisont.ee

Küljendus

Tiit Sermann

Trükk AS Kroonpress

Ajakiri ilmub Keskkonnainvesteeringute
Keskuse toetusel. 6 numbrit aastas.Autoriõigus MTÜ Loodusajakiri,
Loodusesõber, 2013**Kuude nimed Loodusesõbras**

Jaanuar Südaaku	Juuli Heinakuu
Veebruar Radokuu	August Põimukuu
Märts Urbekuu	September Sügiskuu
Aprill Mahlakuu	Oktoober Porikuu
Mai Lehekuu	November Kooljakuu
Juuni Pärnakuu	Detsember Jõulukuu

Loojangust joonpilveni

Ei usu, et meie esiisad pilvede ilule külmaks jäid – taevased maastikumaalid on kõigil aegade algusest peale vabalt käes olnud. Ei jätnud esiisad külmaks ka pilvede kõrgus ja kuju: küllap nad mõistsid põllult õigel ajal koju kiirustada. Pilvetundmise hinda nad teadsid.

Tänapäeval näeme, kuidas linnamees imetleb pilvi, maamees tunneb pilvi. Ja kumbki ei tee seda päris hästi: linnamees keskendub loojangule, maamees vaatab vihmopilvi.

Kas porgandirohija imetleb pilve rulluvat väge? Või märkab taeva halli küüru olekut?

Üksnes loojangunautijad on küll natuke piiratud, aga veel piiratum on täiesti asine suhtumine pilvedesse. Elus luuletus, poeesia vägi taevast, mis avaldub meie igapäevase peal, tahab märgatud saada.

Kas pilvi on võimalik tundma õppida? Palju neid on? Põhivorme pole palju, kõigest kümme, alavorme muidugi rohkem. Kõik planeet Maa ümber tiirutavad kolloidsed süsteemid on nüüdseks ära määratud, ilusad ladinakeelsed nimed antud ja ilmselt enam ühtegi liiki juurde kunagi ei avastata,

... kui just inimene oma tegevusega mõnda uut pilvevormi ei tekita, nagu oli lugu joonpilvega, mis tuli maailma lennukitega ja mida varemalt tunti nimetuse *kondensjalg* all.

Kui endale selgeks teha mõni põhivorm, saab juba hea sammu edasi. Isalt-pojale õpetust meil vaevalt kellegi varrukast võtta on, tuleb kasutada pilvekäsiraamatu abi. Või on mõni lugeja kuulnud väljendit „maorasva taulised pilved“ või „pügalikud“? Siis kirjutage meile, palun.

Käsiraamatud õpetavad, et nii mõnigi pilvetupsuke muidu päikese- ja paistelises taevast reedab peatset ilmu muutust. Ohoo! Seda ära õppida pole raske ja päeva piires ilma ennustamine, selgub, on elementaarne.

Pilvevaatlus sobib neile, kes elavad suurtes linnades ja looduse rüppe ei pääse, aga hing ihkaks: taevast on alati pea kohal ja avaraid vaateid leidub, vähemalt Eestis. See on üks arvestatav võimalus „välja pääseda“.

Keda hakkab taevamaastik huvitama süvitsi, leiab kindlasti kontakti teiste eesti pilvevaatlejatega.

Pole ju mõtet kogu ilu ja teavet jätta ilmajaama radaritele.

Helen Arusoo